

можуть відповідати різноманітним вимогам сучасних будівельних проектів, таким як функціональна довговічність, естетична універсальність та економічна ефективність. Значна увага приділяється розумінню того, як конкретні характеристики епоксидних підлог підвищують безпеку, довговічність і стійкість у різних середовищах, включаючи промислові, комерційні, житлові та медичні заклади.

Ще один важливий аспект дослідження – вивчення методів застосування. Це передбачає порівняння різних методів нанесення епоксидної підлоги, оцінку таких факторів, як товщина, час затвердіння та вплив різних добавок або барвників. Мета полягає в тому, щоб оптимізувати ці процеси для досягнення найкращої якості, одночасно забезпечуючи економічну ефективність у практичних застосуваннях.

Дослідження також вивчатиме, як епоксидні підлоги працюють у певних середовищах, таких як індустриальні зони з інтенсивним рухом людей, медичні заклади з суворими вимогами гігієни та житлові приміщення. Оцінюючи поведінку підлоги під час механічних навантажень, впливу хімічних речовин і щоденного зносу, дослідження запропонує зрозуміти їх придатність для різних застосувань, забезпечуючи їх довгострокову надійність і ефективність.

AZƏRBAYCANDA QEYRI-NEFT SEKTORUNUN İNKİŞAFINDA BİZNES VAHİDLƏRİNİN ROLU

*Abbasova-Zeynalova Nuranə Nazim qızı
Mingəçevir Dövlət Universiteti*

Azərbaycanda iqtisadiyyatın əsasını uzun illər boyu neft və qaz sektoru təşkil edib. Lakin son illərdə ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlı inkişafı üçün qeyri-neft sektorunun genişlənməsi və inkişafı prioritet sahə kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədlə müxtəlif iqtisadi islahatlar həyata keçirilmiş, yeni iş yerlərinin yaradılması, yerli istehsalın artırılması və biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində ciddi addımlar atılmışdır. Qeyri-neft sektorunun inkişafında biznes vahidlərinin rolu böyükdür, çünki məhz biznes strukturları iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində istehsal, xidmət və ticarət sahələrinin inkişafını təmin edən əsas amillərdən biridir.

Azərbaycanda qeyri-neft sektoru, əsasən kənd təsərrüfatı, sənaye, xidmət sahələri, turizm və informasiya texnologiyaları kimi sahələri əhatə edir. Bu sahələr iqtisadiyyatın şaxələnməsi və dayanıqlı inkişafını təmin edir. Neft gəlirlərindən asılılığı azaldaraq qeyri-neft sektorunun inkişafı ölkənin iqtisadi sabitliyini artırmaq və beynəlxalq bazarda rəqabət qabiliyyətini yüksəltmək baxımından çox vacibdir.

Biznes vahidləri — şirkətlər, müəssisələr, korporasiyalar — qeyri-neft sektorunun inkişafında əsas rol oynayır. Onlar yeni iş yerləri açır, istehsal proseslərini modernləşdirir, texnologiyaları tətbiq edir və bazar tələblərinə uyğun məhsul və xidmətlər təqdim edirlər. Biznes vahidləri həmçinin tədqiqat və inkişaf işlərinə sərmayə qoyur, beləliklə, yeni innovativ məhsulların və xidmətlərin yaranmasına şərait yaradırlar.

Biznes vahidləri qeyri-neft sektoruna kapital qoyuluşu edərək sənaye sahələrində yeni müəssisələrin yaradılmasına, mövcud müəssisələrin modernləşdirilməsinə və yeni texnologiyaların tətbiqinə imkan yaradırlar. Bunun nəticəsində yerli istehsal güclənir, məhsul çeşidi artır və ixrac imkanları genişlənir. Xarici və daxili sərmayə qoyuluşları qeyri-neft sektorunun sürətli inkişafına və rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına töhfə verir.

Biznes vahidləri yalnız iqtisadi məhsul istehsal etməklə kifayətlənmir, eyni zamanda yeni iş yerləri yaradırlar. Bu, xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün vacibdir, çünki işsizlik səviyyəsinin azaldılması və sosial rifahın yaxşılaşdırılması ölkə iqtisadiyyatının ümumi inkişafına müsbət təsir göstərir. Müasir biznes strukturları, eləcə də startaplar və kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri, xüsusilə şəhər və kənd yerlərində işsizlik problemlərinin həlli yolunda mühüm rol oynayır.

Qeyri-neft sektorunun inkişafında biznes vahidləri innovasiyaların tətbiqi, məhsul və xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması istiqamətində də mühüm rol oynayır. İstehsalat proseslərinin optimallaşdırılması, yeni texnologiyaların tətbiqi və beynəlxalq standartlara uyğun istehsal metodlarının tətbiqi nəticəsində daha keyfiyyətli və rəqabətə davamlı məhsulların istehsalı mümkün olur. Bu, yerli bazarın inkişafına, həmçinin xarici bazarlara məhsul ixracının artırılmasına şərait yaradır.

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün biznes mühitinin yaxşılaşdırılması və dəstəklənməsi çox vacibdir. Bunun üçün dövlət müxtəlif tədbirlər həyata keçirir. Bunlara aşağıdakılar aiddir:

- Vergi siyasəti: Biznes mühitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə vergi siyasətində islahatlar aparılır. Vergi ödəyicilərinə güzəştlər, sadələşdirilmiş vergi rejimləri tətbiq edilərək kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı stimullaşdırılır.

- Fəaliyyət mühiti: Dövlət, biznes sahəsində sərbəst rəqabətin təmin olunması, bürokratik əngəllərin azaldılması, hüquqi mühitin şəffaflığının artırılması üçün hüquqi islahatlar həyata keçirir.

- İnvestisiya təşviqi: Xüsusilə xarici investisiyaların ölkəyə cəlb edilməsi və yerli investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması üçün müxtəlif tədbirlər görülür. Bu, qeyri-neft sektorunun inkişafına daha çox kapital qoyuluşunun olmasına şərait yaradır.

- Təhsil və bacarıqların inkişafı: Biznes sahələrinin inkişafı üçün bacarıqlı işçi qüvvəsinə ehtiyac vardır. Dövlət təhsil sahəsində islahatlar edərək, əmək bazarına uyğun mütəxəssislərin yetişdirilməsinə diqqət yetirir.

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafında biznes vahidlərinin rolu gələcəkdə daha da artırılacaq. Bu sektorda daha çox texnologiya, innovasiya və startapların inkişafı üçün şərait yaranacaq. Bundan əlavə, kənd təsərrüfatı və turizm sahələrində də yeni biznes strukturlarının yaranması gözlənilir. Bu, həmçinin işsizlik problemini həll edəcək, sosial rifahı yaxşılaşdıracaq və ölkənin iqtisadiyyatını daha da gücləndirəcəkdir.

Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı biznes vahidlərinin fəal iştirakı ilə mümkün olacaqdır. Bu sahədə atılacaq addımların müvəffəqiyyəti, innovasiya və sərmayə qoyuluşunun stimullaşdırılması ilə birbaşa əlaqədardır. Dövlətin biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətindəki tədbirləri və sahibkarlara verilən dəstək qeyri-neft sektorunun inkişafına böyük töhfə verəcəkdir. Bu, öz növbəsində, ölkənin

iqtisadi diversifikasiyasını təmin edəcək, uzunmüddətli dövrdə isə daha dayanıqlı və güclü bir iqtisadiyyatın formalaşmasına səbəb olacaqdır.

Ədəbiyyat

1. Abbasov A.B. “Sahibkarlıq fəaliyyətinin: təşəkkülü, növləri və inkişaf problemləri. Bakı, 1998. 214 s.
2. Əliyev T.N. Azərbaycanın qeyri-neft sənaye sektorunda innovasiya prosesinin investisiya təminatı. “İqtisadiyyatın davamlı inkişafı: problemlər, perspektivlər” mövzusunda BEPK-nın materialları. Sumqayıt. “DSK”. 2016. S. 40-43.
3. İbrahimov E.R., İbrahimov İ.H. Sahibkarlıq fəaliyyətinin iqtisadi, hüquqi mexanizmi. Bakı, 2010.
4. Rzayev İ.M. Azərbaycan Respublikasında Regionların davamlı sosial-iqtisadi inkişafı: mövcud vəziyyət və gələcək perspektivlər. Bakı, 2010.

SAHİBKARLIQ FƏALİYYƏTİNƏ YATIRILAN İNVESTİSİYALARIN REGIONLARARASI İNKİŞAFDA ROLU

*Əliyeva Ləman Cəfərqulu qızı
Əyyubov Veysəl Seyfəl oğlu
Mingəçevir Dövlət Universiteti*

Son illərdə sahibkarlıq, xüsusən də kiçik və orta müəssisələrin (KOB-lar) inkişafı, iqtisadiyyatın sürətli və dayanıqlı inkişafının əsas amillərindən birinə çevrilmişdir. Sahibkarlığa yatırılan investisiyalar, yalnız yerli biznesləri dəstəkləmək deyil, həm də regional iqtisadi bərabərsizliklərin aradan qaldırılmasında mühüm rol oynayır. Regionlararası inkişafın təmin edilməsi, daha geniş miqyasda iqtisadi sabitliyin və sosial rifahın artırılması məqsədini güdür.

Bir çox ölkələrdə regional inkişafın təşviqi, müxtəlif sahələrdə sahibkarlıq fəaliyyətlərinin gücləndirilməsi ilə əlaqələndirilir. Bu investisiyalar, yalnız iş yerləri yaratmaq və yeni bazarları açmaqla yanaşı, bölgələrdə infrastrukturun və sosial xidmətlərin inkişafını da sürətləndirir. Regionların iqtisadi müstəqilliyini artırmaq, mərkəzdən uzaq olan ərazilərdə iş imkanlarını genişləndirmək və sosial rifahı yüksəltmək üçün sahibkarlığa yönələn investisiyaların artırılması vacib bir siyasət olaraq ortaya çıxır.

Sahibkarlığa yatırılan investisiyaların regionlararası inkişafda rolu, yalnız iqtisadiyyatın inkişafını deyil, həm də sosial və infrastruktur baxımından daha balanslı və dayanıqlı bir inkişaf modelinin qurulmasına kömək edir. Regionlar arasındakı iqtisadi uçurumlar, bir çox ölkədə sosial və iqtisadi qeyri-bərabərsizliklərin əsas səbəblərindən biridir. Mərkəzləşdirilmiş iqtisadiyyat, xüsusilə inkişaf etmiş şəhərlər və böyük iqtisadi mərkəzlər, daha çox sərmayə cəlb edərkən, uzaq və inkişaf etməkdə olan bölgələrdə sahibkarlığa yatırılan investisiyalar nisbətən məhdud qalır. Bu, regional bərabərsizliklərin daha da dərinləşməsinə və mərkəzdən uzaq bölgələrdə iqtisadi geriliklərə səbəb ola bilər.